



Az Európai Unió  
Tanácsa

Brüsszel, 2022. október 3.  
(OR. en)

13051/1/22  
REV 1

SOC 535  
EMPL 368  
ECOFIN 950

#### FELJEGYZÉS AZ „I/A” NAPIRENDI PONTHOZ

|          |                                                                                                                                                                                       |
|----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Küldi:   | a szociális védelemmel foglalkozó bizottság                                                                                                                                           |
| Címzett: | az Állandó Képviselők Bizottsága (I. rész)/a Tanács                                                                                                                                   |
| Tárgy:   | A szociális védelemmel foglalkozó bizottságnak és az Európai Bizottságnak a minimumjövedelemről szóló együttes jelentése alapján megfogalmazott legfontosabb üzenetek<br>– Jóváhagyás |

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a szociális védelemmel foglalkozó bizottságnak és az Európai Bizottságnak a minimumjövedelemről szóló együttes jelentése alapján megfogalmazott legfontosabb üzeneteket, azoknak a Tanács általi, 2022. október 17-én történő jóváhagyása céljából.

A teljes jelentés a 13051/22 ADD 1 dokumentumban található.

Az e jelentéshez csatolt országprofilokat a 13051/22 ADD 2–4 dokumentum tartalmazza.

***A szociális védelemmel foglalkozó bizottságnak és az Európai  
Bizottságnak a minimumjövedelemről szóló együttes jelentése alapján  
megfogalmazott legfontosabb üzenetek***

## A LEGFONTOSABB ÜZENETEK

### A szociális jogok európai pillérének 14. elve <sup>(1)</sup> a minimumjövedelemhez való joggal

**kapcsolatos**, és hangsúlyozza, hogy „[m]indenkinek, aki nem rendelkezik elegendő forrással, joga van a megfelelő minimumjövedelmet garantáló juttatásokhoz, amely az élet minden szakaszában biztosítja a méltósággal élhető életet, valamint az ehhez szükséges termékek és szolgáltatások igénybevételének tényleges lehetőségét. Azon személyek esetében, akik képesek munkát vállalni, a minimumjövedelem-juttatásokat össze kell kapcsolni a munkaerőpiacra történő (új)bóli beilleszkedést ösztönző intézkedésekkel”. A minimumjövedelem védelmét biztosító nemzeti rendelkezéseket a tagállamok dolgozzák ki és hajtják végre. Az EU támogatja a tagállamok arra irányuló erőfeszítéseit, hogy magas szintű szociális védelmet biztosítsanak, ideértve az élet minden szakaszában megfelelő minimumjövedelmet garantáló rendszereket is. Ugyanakkor hangsúlyozni kell azt is, hogy az egyes tagállamok rendszerei – a társadalmi-gazdasági körülményeiktől és a történelmi háttérüktől függően – jelentősen eltérnek egymástól.

Az Európai Unió Tanácsa 2020-ban <sup>(2)</sup> megvizsgálta a minimumjövedelem védelmének fontosságát, és elismerte, hogy a minimumjövedelem védelme – az aktivizáló és a társadalmi befogadásra irányuló szolgáltatásokkal együtt – alapvető fontosságú szerepet tölt be a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázatának enyhítésében. A Tanács felkérte továbbá az Európai Bizottságot és a szociális védelemmel foglalkozó bizottságot, hogy „rendszeres időközönként készítsenek együttes jelentést, amelyben a minimumjövedelem védelmére vonatkozó, uniós szinten létrehozott összehasonlíto teljesítményértékelési keret alapján elemzik és áttekintik a tagállamokban a minimumjövedelem védelmének fejlesztése terén elért eredményeket”. A jelentés 2022-ben készült el, és a következő pontokat emeli ki.

---

<sup>1</sup> A Bizottság 2017. április 26-i ajánlása a szociális jogok európai pilléréről, C(2017) 2600 final.

<sup>2</sup> Az Európai Unió Tanácsa (2020), A Tanács következtetései a minimumjövedelem védelmének a Covid19-világjárvány összefüggésében és azon túl történő megerősítéséről (<https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2020/10/12/strengthening-minimum-income-protection-in-the-covid-19-pandemic-and-beyond-council-adopts-conclusions>).

1. **A minimumjövedelem-rendszerek nem járulékalapú, rászorultsági alapú rendszerek,** amelyek végső eszközként biztonsági hálót nyújtanak a méltósággal élhető életet biztosító, elegendő forrással nem rendelkező személyek számára. A hatékony minimumjövedelem-rendszerek nemcsak megfelelő ellátások garantálását foglalják magukban, hanem a befogadó munkaerőpiaci politikák, valamint a jó minőségű, a társadalmi befogadásra irányuló szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítását is. E három összetevő hatékony kialakítása és integrálása révén ugródeszkát kínálnak az aktivizáláshoz és a társadalmi befogadáshoz. A minimumjövedelem-rendszerek a tagállami szociális védelmi rendszerek részét képezik, és fontos szerepet játszanak a szegénység, a társadalmi kirekesztődés, az egyenlőtlenség és a szociális bizonytalanság csökkentésében és megelőzésében. Az elegendő forrással nem rendelkezők megfelelő jövedelmének felméréséhez a minimumjövedelem-juttatásokat a rendelkezésre álló kiegészítő jövedelemforrások különböző típusaival (ideértve az egyéb ellátásokat és a munkából származó jövedelmet is) összefüggésben kell vizsgálni.
2. **Jóllehet az elmúlt évtized során csökkent a szegénység és a társadalmi kirekesztődés, ahhoz, hogy elérjük a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett (AROPE) személyek számának legalább 15 millió fővel való csökkentésére irányuló, 2030-ra kitűzött uniós célt, még további erőfeszítésekre van szükség.** Az e tekintetben fontos szerepet játszó megatrendek – mint például a zöld és digitális átállás, a demográfiai változások, illetve a növekvő munkaerőpiaci polarizáció – további kockázatokhoz vezethetnek az alacsonyabb jövedelmű háztartások esetében, így nyomást gyakorolnak a minimumjövedelem-rendszerek oly módon történő kialakítására is, hogy azok mindenki védelmét biztosítani tudják. Emellett a Covid19-válság rámutatott e rendszerek kulcsfontosságú szerepére a szociális védelmi rendszereknek a gazdasági sokkhatások kezelésére irányuló kapacitása és eredményessége szempontjából.
3. **A gyakorlatilag aktív kereső nélküli háztartások jövedelmének növekedése az elmúlt évtized során elmaradt a jövedelmek általános növekedésétől, nem monetáris szempontból azonban történt némi előrelépés.** A szegénységnek a gyakorlatilag aktív kereső nélküli háztartások körében fennálló kockázata 2008 óta a tagállamok majdnem kétharmadában növekedett, miközben a szegénységi rés nagyjából állandó maradt, a transzferek szegénységre gyakorolt hatása pedig kis mértékben csökkent. Ugyanakkor a jövedelemtámogatás hatóköre szerény mértékben növekedett. Kedvező fejlemény, hogy csökkent az anyagi és szociális nélkülözésben élők aránya, és ugyancsak csökkentek a különbségek az egészségügyi vizsgálatok iránti ki nem elégített igények, illetve a lakásköltség-túlterheltségi arány területén. E dimenziók többsége tekintetében a tagállamok között némi konvergenciát lehetett megfigyelni az elmúlt évtized során.

4. **A szélesebb körű ellátást biztosító tagállamokban (a juttatásban részesülők aránya alapján) általában kisebb a szegénység mélysége (a szegénységi rés). A szélesebb körű ellátást biztosító tagállamokban emellett megfelelőbbek is az ellátások. Habár más tényezők is hatással bírnak, mindez** rámutat a minimumjövedelemhez való hozzájutásnak a szegénység kezelése szempontjából való fontosságára, az aktív befogadásra irányuló megközelítéssel összhangban, és egyértelműen bizonyítja a kapcsolatot a minimumjövedelem-juttatások hatókörét illető jogosultsági szabályoknak, valamint az ellátások tényleges igénybevételének a hatásával.
5. **Minimumjövedelem-rendszerek valamennyi tagállamban működnek, azok megfelelése azonban jelentős eltéréseket mutat, a szegénységi küszöb 20 %-ától 100 %-áig terjedően.** A minimumjövedelem-juttatások megfelelése <sup>(3)</sup> az elmúlt évtized során átlagosan majdnem változatlan maradt az Unióban (az utóbbi években bekövetkezett csekély javulás ellenére). Ezen időszakban megfigyelhető volt némi konvergencia, különösen a néhány tagállamban bevezetett új rendszereknek, illetve a más tagállamokban a meglévő rendszerek javítása céljából bevezetett reformoknak köszönhetően. Másrészt viszont 2009 óta a megfelelés jelentős (legalább 10 százalékpontos) romlása volt tapasztalható néhány olyan tagállamban, ahol az arány az uniós átlag alatt volt.
6. **A minimumjövedelem-juttatások megfelelése háztartástípusoktól függően is eltérő:** az egyszülős, egy gyermeket nevelő háztartások, illetve a két gyermeket nevelő párok esetében általában jobb, mint az egyedülállók esetében. Ez mutatja az egyéb ellátások, például a gyermekek nevelésével járó extra költségeket fedező, a gyermekek után járó ellátások hatását is. Az egyes tagállamok szociális jóléti rendszereinek kialakításától függően általában néhány további juttatás hozzáférhetősége is összefügg azzal, hogy valaki részesül-e minimumjövedelem-juttatásban. Ezek között vannak további pénzügyi támogatás formájában nyújtott juttatások, de természetbeni juttatások is, és ezek hozzáférhetőségét is figyelembe kell venni az egyes tagállami rendszerek szegénység elleni védelemre vonatkozó hatékonyságának értékelésekor.

---

<sup>3</sup> A minimumjövedelem-juttatásban részesülők rendelkezésére álló teljes jövedelem – ideértve a minimumjövedelem-juttatást és a rendelkezésre álló kiegészítő juttatásokat – alapján mérve.

7. **A minimumjövedelemhez való hozzájutás számos jogosultsági kritériumtól függ,** mindenekelőtt az életkortól, a tartózkodási helytől, jövedelmi és vagyoni feltételektől, valamint a más ellátásokhoz való jogok kimerítésétől. A felsoroltak közül a háztartások szintjén végzett rászorultsági ellenőrzést alkalmazzák elsődleges eszközként a minimumjövedelem-támogatásra jogosultak azonosításához. A rászorultsági és egyéb jogosultsági – különösen az életkorra és a tartózkodási helyre vonatkozó – feltételek kialakítása az egyes rendszerekben különböző, és potenciálisan aránytalan módon befolyásolja a népesség egyes csoportjainak a jövedelemtámogatáshoz való hozzáférését.
8. **A juttatásokhoz való hozzáférés általában bizonyos aktivizálási követelmények teljesítésétől is függ,** ilyen például az állami foglalkoztatási szolgálatoknál történő regisztrálás, az aktív munkaerőpiaci programokban (többek között köz- vagy közösségi munkában), valamint aktív álláskeresésben való részvétel. Habár ezek a követelmények hozzájárulhatnak a kedvezményezettek munkaerőpiaci integrációjához, a túlzott követelmények, valamint a meg nem felelés esetén kirótt túlzott szankciók, illetve a nehézkes odaítélési eljárások eltántoríthatják a potenciális kedvezményezetteket a rendszerek igénybevételeitől. A szankciók érvényesítésének méltányossága megköveteli, hogy megfelelő támogató és segítő szolgáltatások álljanak rendelkezésre és legyenek hozzáférhetők.
9. **A rendszereket sokféle társadalmi-gazdasági csoport tagjai veszik igénybe,** akik megfelelnek a rászorultsági kritériumoknak, például alacsony képzettségű személyek, illetve a társadalmi kirekesztődés számos formája által sújtott személyek. Más csoportokat számos országban a korlátozott hozzáférés nagyobb kockázata fenyeget, így például a fiatalokat, az egyedül élőket, az egyedülálló szülőket, a migránsokat, a romákat és a hajléktalanokat.
10. **Habár úgy látszik, hogy a minimumjövedelem-rendszerek igénybe nem vételének szisztematikus nyomon követése szórványos a tagállamokban, a néhány tagállamban rendelkezésre álló becslések<sup>4</sup> azt mutatják, hogy a jogosultak jelentős része, nagyjából 30–50 %-a nem veszi igénybe azokat.** Ezt több tényező is magyarázhatja, például a korlátozott információk, a megbélyegzettség érzése, a szigorú jogosultsági kritériumok, és különösen a juttatás igénybevételehez kapcsolódó feltételekkel összefüggő adminisztratív eljárások bonyolultsága.

---

<sup>4</sup> Felmérésekből származó adatok és mikroszimuláció alapján.

11. **A minimumjövedelem-rendszerek fontos eleme a munkaerőpiaci részvétel elősegítése.** Az aktivizálási követelményeket általában egyrészt pénzügyi ösztönzőkkel kombinálják annak érdekében, hogy kifizetődő legyen munkát vállalni, másrészt aktív munkaerőpiaci intézkedésekre irányuló rendelkezésekkel a munkaerőpiaci átmenet megkönnyítése céljából. A rendelkezésre álló becslések rámutatnak egyrészt arra, hogy a pénzügyi ösztönzőknek a munkaerőpiaci részvételre gyakorolt hatása általában nem jelentős a minimumjövedelem-juttatások kedvezményezettjei körében, másrészt pedig arra, hogy e kedvezményezettek gyakran más akadályokkal is szembesülnek (például alacsony képzettség, egészségügyi korlátozó tényezők, a támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférés hiánya, illetve hátrányos megkülönböztetés vagy a társadalmi kirekesztődéssel összefüggő egyéb akadályok), amelyek erősebb hatással lehetnek a munkaerőpiacra való bejutásukra. Úgy látszik azonban, hogy a minimumjövedelem-juttatások kedvezményezettjeinek az aktív munkaerőpiaci intézkedésekben való részvétele alacsony, és gyakran csupán a közösségi vagy közmunkatevékenységekben való részvételre korlátozódik.
12. **Általában elvégzik a kedvezményezettek foglalkoztathatóságának vizsgálatát a főbb akadályok vagy személyes szükségletek azonosítása érdekében.** E vizsgálatoknak köszönhetően általában egyéni – a szociális és az aktív munkaerőpiaci szolgáltatások megfelelő kombinációját biztosító – cselekvési tervek kidolgozására kerül sor, mindazonáltal lenne még javítanivaló ezen a területen, a kedvezményezettek igényeinek jobb figyelembevétele és a releváns szolgáltatások nyújtásának jobb koordinálása érdekében.
13. **A minimumjövedelem-rendszerek irányítása változatos és többszintű struktúrákon alapul,** attól függően, hogy a minimumjövedelem-rendszerek hogyan ágyazódnak be a nemzeti szociális védelmi rendszerekbe. A legtöbb tagállam nemzeti szinten szabályozza a minimumjövedelem-rendszereket, a szolgáltatásokat viszont helyi szinten szervezik meg. Nagy eltérések tapasztalhatók a felelősségi köröknek a különböző szintek és szervezetek közötti elosztása terén a finanszírozás és a végrehajtás tekintetében. Úgy tűnik, hogy az egyéb, kiegészítő ellátásokat és szolgáltatásokat nyújtó szervezetekkel való koordináció gyakran szintén nehézséget jelent. .

14. **A tagállamok alig több mint fele kíséri rendszeresen figyelemmel a fennálló mechanizmusokat, más tagállamokban még ki kell alakítani ezt a gyakorlatot.** Úgy tűnik, hogy a legnagyobb nehézség a különböző szervezetek közötti együttműködés elégtelen voltával függ össze, amit gyakran súlyosbítanak az adatgazdálkodás jogi és technikai korlátai is. Az adatokat gyakran a juttatások nyújtásának céljával gyűjtik, ezek az adatok azonban nem kerülnek be egy olyan megfigyelőrendszerbe, amely információkat szolgáltatna a rendszerek rendszeres értékeléséhez és visszajelzést adna a szakpolitikák kialakításához. Ezzel összefüggésben fontos biztosítani az irányítási keretek megbízható figyelemmel kísérését és értékelését (jó minőségű statisztikai adatok és mutatók segítségével), biztosítva minden releváns érdekelt fél részvételét.

**A fenti pontok alapján a szociális védelemmel foglalkozó bizottság úgy ítéli meg, hogy a szociális jogok európai pillére 14. elvének az egyéb releváns elvekkel koordinálva történő végrehajtásához további erőfeszítésekre lesz szükség.** Figyelembe véve a nemzeti körülményeket, az Uniónak továbbra is támogatnia kell a megfelelő minimumjövedelem-rendszerek biztosítására irányuló tagállami erőfeszítéseket, a tartósan munkanélküli személyek munkaerőpiaci integrációjáról szóló tanácsi ajánlással összefüggésben is.

**E jelentés kidolgozásához értékes alapot szolgáltatott a minimumjövedelem összehasonlító teljesítményértékelési kerete.** Hasznos lesz rendszeresen naprakésszé tenni e keretet, figyelembe véve az egyéb ellátásokkal való kölcsönhatásokat, valamint áttekinteni a keret különböző dimenziókban való további kibővítésére kínálkozó potenciális területeket (például: jogosultsági kritériumok, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint a munkaerőpiaci átmenet és ösztönzők).

**A minimumjövedelem-rendszereket folyamatosan figyelemmel kell kísérni és elemezni kell,** különös tekintettel a társadalmi-gazdasági környezetben jelentkező változásokra és fejleményekre (a világijárványnak, illetve Oroszország Ukrajna elleni háborújának a hatása, munkaerőpiaci változások, valamint a zöld és digitális átállás). Ezzel összefüggésben a tagállamok uniós alapokból (például az Európai Szociális Alap Pluszból, illetve a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből) származó támogatást is igénybe vehetnek, az európai szemeszter keretében pedig továbbra is központi szerepet kell biztosítani a minimumjövedelem-rendszereknek. A szociális védelemmel foglalkozó bizottságnak és a Bizottságnak rendszeres időközönként együttes jelentést kell készíteniük, amelyben a minimumjövedelem védelmére vonatkozó, uniós szinten létrehozott összehasonlító teljesítményértékelési keret, valamint a tagállamoktól származó további információk alapján elemzik és áttekintik a tagállamokban a minimumjövedelem védelmének fejlesztése terén elért eredményeket.